

بررسی برنامه‌ریزی شهری، مدیریت اطلاعات، اسکان موقت و سیستم تصمیم‌گیری در مدیریت بحران و بیان پیشنهاداتی پیرامون آن

*داود داروغه^۱

۱- دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شوشتر، گروه مهندسی عمران-کارشناسی ارشد مهندسی و مدیریت ساخت، شوشتر، ایران،
darooghedavood@gmail.com

چکیده

یکی از موضوع‌هایی که بیشتر کشورهای جهان با آن دست به‌گریبانند، بلایای طبیعی هستند. سازماندهی، تدوین برنامه‌های منسجم، و عملیاتی نمودن آن‌ها در شهر می‌تواند نظام پویای مدیریت بحران را پی‌ریزی نموده و از این طریق دامنه بحران را در هنگام وقوع و پس از وقوع بحران کاهش داد و این امر زمانی میسر است که عوامل دست‌اندرکار؛ دانش، آگاهی و توانایی کافی در زمینه مدیریت بحران را داشته باشند. از منابع مهم و اساسی پاسخگویی به بحران، اطلاعات است، دادن اطلاعات صحیح به افراد مسئول در زمان مناسب هدف اصلی سیستم اطلاعات بحران است، سیستم اطلاعات در برآورد ابعاد حادثه، ارائه اطلاعات مناسب به مردم و مسئولین و افزایش انعطاف‌پذیری مدیریت نقش اساسی دارد. ویژگی خاص مدیریت بحران سرعت و دقت در تصمیم‌گیری است و قابلیت ویژه سامانه‌های اطلاعات جغرافیایی نیز افزایش سرعت و دقت در دستیابی به اطلاعات و در نتیجه اتخاذ تصمیم است. با استفاده از تمهیدات برنامه‌ریزی شهری می‌توان شهرها را به گونه‌ای طراحی و برنامه‌ریزی کرد که به هنگام وقوع زلزله کمترین آسیب به آن‌ها وارد شود. مهمترین بخش مدیریت بحران باید به پیش‌گیری و وقوع بحران به مفهوم کاهش خطرها و آسیب‌پذیری‌ها و توانایی آمادگی برای مواجهه با بحران از جمله آموزش عمومی و آموزش‌های خاص امداد و نجات معطوف گردد. در مدیریت خطرپذیری مهمترین موضوع، برآورد میزان خطر و تعریف دقیق برنامه‌های پیش‌گیری است. در هنگام وقوع بحران غالباً محل‌های سکونت دچار آسیب و ناامنی می‌شود که در این هنگام ایجاد محل سکونت مناسب اهمیت بسیاری دارد. اسکان موقت از آنجایی که غالباً تأمین اسکان دائمی برای تعداد زیاد افراد آسیب دیده، نیاز به زمان طولانی دارد، ضرورت می‌یابد. وظیفه مدیریت بحران، اتخاذ تصمیمات موثر براساس اطلاعات صحیح در جهت کاهش خسارات و کنترل سریع بحران است. مدیر شایسته برای حالت‌های بحرانی، پیش از هر چیز باید فردی قاطع باشد. اینگونه مدیران به چابکی واکنش نشان داده و از آن مهم‌تر توانایی شتاب بخشیدن به جا به فرآیند تصمیم‌گیری را دارند.

واژه‌های کلیدی: مدیریت بحران، برنامه‌ریزی شهری، مدیریت اطلاعات، اسکان، تصمیم‌گیری

۱. مقدمه

یکی از موضوع‌هایی که بیشتر کشورهای جهان با آن دست به‌گریبانند، بلایای طبیعی هستند. در دنیا ۴۰ نوع سوانح شناخته شده داریم که اغلب آن‌ها خاموش و در عین حال بالقوه مستعد آسیب رسانی هستند. در کشورهای حادثه خیز پیامدهای ناشی از بحران‌ها، از عوامل اصلی بازدارنده توسعه به شمار می‌آیند. آثار عمومی وقوع حوادث عبارتند از مرگ و جراحت افراد، خسارت به اموال و تولیدات و خدمات و تاسیسات زیربنایی و در نتیجه تاثیر بر شیوه زندگی و ابعاد اجتماعی و روانی آن. در کشور ایران علی‌رغم تدوین قوانین و مقررات کلان بویژه در سال‌های اخیر نظیر، چشم‌انداز ایران، در سال ۱۴۰۴، مصوبات و سیاستگذاری‌های کلان مجمع تشخیص مصلحت نظام، قانون برنامه چهارم توسعه کشور و سایر ضوابط و دستورالعمل‌های دولتی در زمینه ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی، متأسفانه بدلیل عدم شکل‌گیری ساختارهای مربوطه، وقوع هر نوع بحرانی، شهرهای کشور را با مشکلات و تهدیدهای ناگواری مواجه می‌سازد. به موازات پیشگیری‌ها و پیش‌بینی‌های پایه و اولیه، تدوین اصول و راهکارهای مدیریت بحران در نقاط شهری امری ضروری است. هرچند که مدیریت بحران یک مجموعه منسجم از سازمان‌های دولتی و نهادهای مردمی است، لیکن پیشگامی مدیریت شهری (مدیران شهری) در مدیریت بحران حائز اهمیت می‌باشد. نقش شهرداری‌ها به عنوان یک نهاد عمومی در مدیریت بحران یک نقش و مسئولیت محوری است و هماهنگ کننده سایر سازمان‌ها و عوامل دخیل در مدیریت بحران می‌باشد. لذا با سازماندهی، تدوین برنامه‌های منسجم، و عملیاتی نمودن آن‌ها در شهر می‌توان نظام پویای مدیریت بحران را پی‌ریزی نموده تا بتوان از این طریق دامنه بحران را در